

Sygn. akt VIII *Pa* 69/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Teresa Kalinka
Sędziowie:	Grażyna Łazowska del. Anna Capik-Pater

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 listopada 2020r. w Gliwicach

sprawy z powództwa K. A.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.,

Spółce (...) Spółce Akcyjnej

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 13 lipca 2020 r. **sygn. akt** VI P 563/18

oddala apelację.

(-)sędzia Grażyna Łazowska (-)sędzia Teresa Kalinka (-) sędzia del. Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII Pa 69/20

UZASADNIENIE

Powód K. A. – po ostatecznym sprecyzowaniu żądania – domagał się zmiany decyzji Spółki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.

z 11 kwietnia 2018r. w przedmiocie odmowy przyznania świadczenia rekompensacyjnego

z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla poprzez zmianę decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy. Pozew początkowo wniesiono przeciwko (...) Spółce (...) w K., jednak w toku postępowania powód zmodyfikował oznaczenie pozwanej.

Pozwana (...) S.A. podniosła między innymi zarzut braku legitymacji biernej, wskazując że powód nie był pracownikiem pozwanej. Nadto wskazała, że powód jako emeryt, który otrzymał decyzją odmowną w zakresie prawa do ww. rekompensaty wydaną przez Spółkę (...) Spółkę Akcyjną w B..

Na rozprawie w 28 listopada 2018r. powód sprecyzował, że domaga się kwoty 10.000 zł tytułem świadczenia rekompensacyjnego, tj. utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Następnie pismem z 11 grudnia 2018r. pełnomocnik pozwanego wnosił o wezwanie do udziału w sprawie Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. wskazując, że jego klient jako emeryt KWK (...), nie miał rozeznania w przekształceniach organizacyjnych pozwanej i dlatego pozwał (...) S.A. zamiast prawidłowo (...) S.A.

Postanowieniem z dnia 11 marca 2019r. Sąd wezwał do udziału w sprawie Spółkę (...) Spółkę Akcyjną w B..

Powód wskazał wartość przedmiotu sporu na kwotę 10 000 zł.

Pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. w odpowiedzi na pozew wniosła o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwana wskazała, że powodowi nie przysługuje świadczenie rekompensacyjne z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla albowiem przepisy ustawy z 12 października 2017r. są jednoznacznie, zawierają one katalog osób uprawnionych do bezpłatnego węgla, który ma charakter zamknięty. Ponadto termin wynikający z tej ustawy zarówno do składania wniosków jak i odwołań od nich jest zawity. Natomiast w powyższej sprawie pismem z 11 kwietnia 2018r. pozwana odmówiła powodowi wypłaty rekompensaty. Powód odwołanie od powyższego pisma złożył dopiero 27 lipca 2018r. i to nie przeciwko pozwanej (...) S.A., ale przeciwko pozwanej (...) S.A. (...) w K.. Natomiast przeciwko Spółce (...) powód złożył odwołanie od pisma dopiero 11 grudnia 2018r. (pismo datowane na dzień 7 grudnia 2018r.), a więc po upływie ustawowego terminu zawitego. Nadto pozwana wskazała, że powód nie przedstawił dowodu, że jest emerytem z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy uprawnionym w trakcie pobierania świadczenia emerytalnego do bezpłatnego węgla oraz, że deputat ten pobierał.

Ostatecznie pozwana (...) S.A. pismem z 12 czerwca 2019r. podtrzymała zarzut braku legitymacji biernej a dodatkowo wskazała, że odwołanie powoda zostało złożone po terminie.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z 13 lipca 2020r., w punkcie pierwszym oddalił powództwo przeciwko pozwanej (...) Spółce Akcyjnej w J., w punkcie drugim oddalił powództwo przeciwko pozwanej Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B., natomiast w punkcie trzecim odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego każdej z pozwanych.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że:

Powód K. A. w okresie od 16 czerwca 1979r. do 31 grudnia 2000r. był zatrudniony w Kopalni (...) w K. na stanowisku robotnika dołowego pod ziemią.

Pierwotnie powód jako stronę pozwaną oznaczył (...) Spółkę Akcyjną KWK (...) w K..

Postanowieniem z 11 marca 2019r. Sąd wezwał do udziału w sprawie Spółkę (...) Spółkę Akcyjną w B..

Stosunek pracy powoda ustał w dniu 31 grudnia 2000r. w związku z nabyciem przez powoda uprawnień emerytalnych.

Zarząd między innymi (...) S.A. w K. – w związku z trudną sytuacją ekonomiczno-finansową – począwszy od 1 stycznia 2015r. dokonał likwidacji prawa emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób do bezpłatnego węgla.

W dniu 11 kwietnia 2018r. pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. wydała decyzję o odmowie przyznania powodowi rekompensaty z ustawy z 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Przyczyną odmowy był brak danych powoda w zbiorze osób uprawnionych do bezpłatnego deputatu węglowego dla emerytów i rencistów przedsiębiorstw (...) S.A.

W dniu 27 lipca 2018r. powód złożył od ww. decyzji odwołanie mylnie wskazując

w pozwie (...) Spółkę Akcyjną zamiast prawidłowo Spółkę (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B.. Pismem z 7 grudnia 2018r., powód żądał wezwania pozwanej (...) S.A. do udziału w sprawie.

Sąd Rejonowy uznał, że:

Roszczenie powoda wobec żadnej z pozwanych nie zasługiwało na uwzględnienie. Pozwana (...) S. A. skutecznie podniosła zarzut braku legitymacji biernej, z którym powód nie polemizował ostatecznie, zaś roszczenie przeciwko Spółce (...) S.A. podlegało oddaleniu w szczególności z uwagi na przekroczenie zawitego 14-dniowego terminu do wniesienia odwołania.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż 12 października 2017r. uchwalona została ustawa o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r., poz. 1971). Z dniem wejścia w życie tej ustawy przedsiębiorstwa górnicze miały obowiązek zamieścić na swojej stronie internetowej wzór wniosku o wypłatę rekompensaty. Powyższa ustawa weszła w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia tj. 24 października 2017r. Przedmiotem jej regulacji stała się realizacja przez przedsiębiorstwa górnicze świadczeń rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (art. 1 ustawy). Za osoby uprawnione do tego świadczenia ustawa traktuje dwie kategorie osób (art. 2 ust. 1 lit a, b): 1) emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń, 2) wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie powyżej wymienionej. Wysokość rekompensaty wynosi 10.000 zł. Rekompensata jest wypłacana jednorazowo przez właściwe przedsiębiorstwo wypłacające przekazem pocztowym, przelewem na rachunek bankowy albo rachunek prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, wskazany we wniosku o wypłatę rekompensaty. Roszczenie o świadczenie z tytułu wypłaty rekompensaty wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia złożenia wniosku o wypłatę rekompensaty (art. 4 ustawy).

Sąd I instancji podkreślił nadto, że w art. 5 ust. 1 cytowanej ustawy jest mowa o tym, że wniosek o wypłatę rekompensaty osoba uprawniona składa do właściwego przedsiębiorstwa górniczego wypłacającego w terminie do 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Przedsiębiorstwo wypłacające odmawia w formie pisemnej, z podaniem przyczyny odmowy, wypłaty rekompensaty (art. 5 ust. 9). Od odmowy, o której mowa w art. 5 ust. 9, stronie uprawnionej przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji.

W ocenie Sądu Rejonowego, powyższy termin jest terminem zawitym, który przejawia się w tym, że niepodjęcie określonej czynności przez uprawniony podmiot w okresie zakreślonym tym terminem, powoduje definitywne wygaśnięcie przysługującego podmiotowi prawa do tej czynności. Ponadto termin ten nie podlega przywróceniu. Jest to termin o charakterze materialnoprawnym. Omawiana ustawa jest ustawą szczególną, której norm nie można wyklądać w sposób rozszerzający, zaś charakter zapisu ustawy potwierdza zawity charakter terminu. Powyższe nie pozostaje w sprzeczności z art. 4 ust. 4 ustawy, albowiem odwołanie się jest również przejawem woli strony, zaś pojęcie roszczenie jest w tym przypadku pojęciem szerszym niż odwołanie się do Sądu, bez którego jednak roszczenie pozostaje tylko potencjalne. Sąd I instancji nie podzielił stanowiska powoda, że ewentualne przebywanie w innym województwie usprawiedliwia opóźnienie, tym bardziej że przepis nie ustanawia wyjątku w tym zakresie a wobec braku wątpliwości należy stosować wykładnię literalną. Z powszechnie obowiązującego charakteru ustawy wynika, że powyższe okoliczności nie skutkują zmianą rozstrzygnięcia.

Sąd I instancji ustalił, że w sprawie pismem z 11 kwietnia 2018r. pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. odmówiła powodowi wypłaty rekompensaty. Natomiast powód odwołanie od ww. decyzji złożył dopiero 27 lipca 2018r., a więc nie ma wątpliwości, że powód uchybił terminowi. W związku z tym Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na tym, że powód przekroczył 14-dniowy termin do odwołania się od decyzji o odmowie świadczenia

rekompensacyjnego zgodnie art. 5 ust. 10 cytowanej ustawy. Jednocześnie ustalenie to jest wystarczające w ocenie Sądu I instancji, do rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, a pozostałe okoliczności nie podlegały badaniu wobec tego ustalenia.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. korzystając z prawa do odstąpienia od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego każdej z pozwanych albowiem w toku postępowania Sąd miał kontakt z powodem i ustalił, że powód ma bardzo duże trudności z prowadzeniem swoich spraw. Ponadto powód na początku prowadził sprawę osobiście i nie korzystał z fachowej pomocy przy redagowaniu pozwu.

Apelację wywiódł powód domagając się zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie punktu drugiego, poprzez zasądzenie od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B., na rzecz powoda kwoty 10.000,00 zł oraz zasądzenie od tej pozwanej, kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych. Alternatywnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Z ostrożności procesowej wniósł również, w przypadku nieuwzględnienia jego apelacji, o odstąpienie od obciążenia go kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Powód zarzucił naruszenie art. 5 ust. 10 ustawy z 12 października 2017r.

o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U.

z 2017r., poz. 1971) poprzez nieprawidłową wykładnię i przyjęcie, że termin do złożenia odwołania nie podlega przywróceniu, zaś jego przekroczenie, bez względu na okoliczności faktyczne i sytuację życiową powoda, powoduje definitywne wygaśnięcie prawa do wniesienia odwołania.

Pozwana (...) Spółka Akcyjna w J. , wniosła o oddalenie apelacji . W uzasadnieniu podała, że w jej ocenie zaskarżony wyrok jest prawidłowy.

Odpowiedź na apelację pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. wpłynęła po wydaniu wyroku w dniu 20 listopada 2020r. (nadana w dniu 17 listopada 2020) .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) ustawy z 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r., poz. 1971) – zwanej dalej ustawą – osobą uprawnioną do rekompensaty jest:

a) emeryt (rencista) mający ustalone prawo do emerytury (renty z tytułu niezdolności do pracy), i pobierający to świadczenie,

b) emeryt (rencista) uprawniony w trakcie pobierania emerytury (renty) do bezpłatnego węgla na podstawie układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym,

c) emeryt (rencista), który został pozbawiony prawa do bezpłatnego węgla, bowiem układy zbiorowe pracy, porozumienia lub inne regulacje utraciły moc przed dniem 24 października 2017r. (dzień następujący po dniu wejścia w życie ustawy), na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Bezsporna jest okoliczność, że powód ma ustalone prawo do emerytury, którą pobiera od grudnia 2000r. W kwietniu 2018r. pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. odmówiła powodowi prawa do rekompensaty wynikającej z ustawy z 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Powód natomiast odwołanie od ww. decyzji złożył 27 lipca 2018r. mylnie wskazując w pozwie (...) Spółkę Akcyjną zamiast prawidłowo Spółkę (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B.. Dopiero pismem z 7 grudnia 2018r., żądał on wezwania pozwanej (...) S.A. do udziału w sprawie.

Art. 5 ust. 1 cytowanej ustawy stanowi, że wniosek o wypłatę rekompensaty osoba uprawniona składa do właściwego przedsiębiorstwa górniczego wypłacającego w terminie do 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Przedsiębiorstwo wypłacające odmawia w formie pisemnej, z podaniem przyczyny odmowy, wypłaty rekompensaty (art. 5 ust. 9). Od odmowy, o której mowa w art. 5 ust. 9, stronie uprawnionej przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy powód, wobec niekwestionowanego przez strony, przekroczenia terminu do wniesienia odwołania od decyzji byłego pracodawcy, odmawiającej mu prawa do rekompensaty wynikającej z ustawy z 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, może domagać się skutecznie przywrócenia tego terminu.

W ocenie Sądu Okręgowego, słusznie Sąd Rejonowy przyjął, iż 14-sto dniowy termin do wniesienia odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, biegnący od momentu otrzymania odmownej decyzji byłego pracodawcy, jest terminem zawitym i jako taki nie podlega przywróceniu, bowiem jest on terminem o charakterze materialnoprawnym, wynikającym wprost z przepisów powołanej ustawy, która jest aktem szczególnym i jej przepisy należy stosować ściśle.

Z prekluzyjnego charakteru tego terminu, przy całym zróżnicowaniu terminów zawitych w prawie cywilnym, wynika, że jego upływ powoduje niemożność realizowania ograniczonego tym terminem prawa.

Prekluzja jest uwzględniana z urzędu jako "stan prawny" roszczenia, zatem próba realizacji prawa po upływie ustalonego terminu skutkuje tylko tym, że właściwy organ (sąd) rozstrzygają sprawę merytorycznie i – stwierdzając niedopuszczalność uwzględnienia wniosku – orzekają o jego oddaleniu.

Zawarte w przepisie sformułowanie, że odwołanie od decyzji pracodawcy odmawiającej prawa do rekompensaty, zgłasza się do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych do daty wskazanej w omawianych wyżej przepisach oznacza, że po upływie tego terminu nie można skutecznie zgłosić takiego odwołania.

Uchybienie terminowi przewidzianemu do złożenia takiego odwołania powoduje, że odwołanie takie nie może być uwzględnione niezależnie od jego zasadności lub bezzasadności.

W konsekwencji należy stwierdzić, że termin przewidziany w art. 5 ust. 9 ustawy z 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r., poz. 1971), jako termin prawa materialnego nie ulega przedłużeniu, zawieszeniu lub przerwaniu, jak też nie istnieją podstawy do jego przywrócenia. (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 14 marca 1986r., III PZP 8/86, OSNC 1986/12/194).

Skoro powód nie dochował terminu, o którym stanowi art. 5 ust. 9 ustawy, to na mocy art. 385 k.p.c. należało oddalić jego apelację.

(-) sędzia Grażyna Łazowska (-) sędzia Teresa Kalinka (-) sędzia del. Anna Capik – Pater (spr.)